

Sdělení Ministerstva financí k účtování a vykazování digitálních měn

Současná česká účetní legislativa neobsahuje konkrétní úpravu způsobu účtování a vykazování digitálních měn. Tuto problematiku zatím neupravují ani mezinárodní účetní standardy (dále „IFRS“) a ze strany tvůrců IFRS prozatím nebylo vydáno ani žádné doporučení týkající se vykazování digitálních měn.

K obchodování s bitcoiny (jeden konkrétní druh digitálních měn) vydala ČNB 10. února 2014 stanovisko, kde je mimo jiné uvedeno, že bitcoiny nejsou bezhotovostní peněžní prostředky ani elektronické peníze podle zákona č. 284/2009 Sb., o platebním styku, ve znění pozdějších (dále „ZPS“). Nákup či prodej bitcoinů na vlastní účet nepředstavuje žádnou z platebních služeb podle § 3 odst. 1 ZPS ani bezhotovostní obchod s cizí měnou podle § 2 odst. 1 písm. e) ZPS. Dále ČNB konstatuje, že v případě směny (resp. nákupu) bitcoinů za české koruny nebo jinou měnu nejsou splněny znaky směnárenského obchodu definované v § 2, odst. 1 zákona č. 277/2013 Sb., o směnárenské činnosti. Podle ČNB bitcoiny nevykazují ani znaky investičního nástroje definované v § 3 zákona č. 256/2004 Sb., o podnikání na kapitálovém trhu, ve znění pozdějších předpisů, protože nemají povahu cenného papíru ani derivátu.

Pro účely tohoto sdělení se digitální měnou rozumí digitální nositel hodnoty. Jedná se o nehmotné aktivum, které je elektronicky vytvořeno a uloženo. Digitální měny nejsou vydávány či regulovány centrální bankou ani orgánem veřejné moci a nemají právní status měny. Digitální měny jsou však akceptovány některými fyzickými či právnickými osobami jako majetek, který je možné převádět, uchovávat, anebo s ním obchodovat.

Záměr nákupu či držení digitálních měn se napříč jejich uživateli může lišit. Jedná se zejména o nákup a držbu digitální měny jako investice ze spekulativních důvodů, dále o prostředek směny, pomocí kterého lze nakupovat zboží či službu nebo přijímat digitální měnu od zákazníků za prodané zboží. Existují také účetní jednotky, které fungují jako tzv. směnárný digitálních měn, které nakupují či prodávají (směňují) digitální měny. V neposlední řadě nelze opomenout také společnosti, které se věnují „těžení“ digitálních měn, čímž zabezpečují jejich dodání do oběhu. Tento výčet však nemusí být kompletní a je zřejmé, že se může a nemusí rozšiřovat v závislosti na tom, jakým vývojem digitální měny v budoucnosti projdou.

I přesto, že existují odlišné motivy držení a použití digitálních měn, Ministerstvo financí v současné době doporučuje jednotné účtování a vykazování digitálních měn napříč všemi uživateli. Toto koncepční řešení reflektuje stávající etapu vývoje, ve které se digitální měny nachází, a jehož směr nelze bezpečně předvídat.

Ministerstvo financí doporučuje účtovat a vykazovat digitální měny jako zásobu „svého druhu“ ve smyslu § 9 vyhlášky č. 500/2002 Sb., kterou se provádějí některá ustanovení zákona č. 563/1991 Sb., o účetnictví, ve znění pozdějších předpisů, pro účetní jednotky, které jsou podnikateli účtujícími v soustavě podvojného účetnictví (dále „vyhláška“). Pro ocenění digitálních měn se použije § 25 odst. 1 písm. c), d) a l) a odst. 4 a 5 zákona č. 563/1991 Sb., o účetnictví, ve znění pozdějších předpisů (dále „zákon“). Pro ocenění digitálních měn v okamžiku jejich nabytí se dále použije § 49 vyhlášky a pro ocenění digitálních měn k rozvahovému dni § 55 vyhlášky upravující tvorbu a použití opravných položek.

Stejně tak jako na ostatní složky aktiv, vztahuje se i na digitální měny povinnost provést jejich inventarizaci k okamžiku, ke kterému účetní jednotka sestavuje účetní závěrku ve smyslu § 29 zákona. Vzhledem ke specifickému fungování a uložení digitálních měn je nutné dbát na

řádně provedenou inventarizaci doloženou zejména dokumentací např. stavu virtuální peněženky.

Digitální měny se v rozvaze doporučuje vykázat, v souladu se zvoleným způsobem účtování, na samostatném řádku v rámci položky „C.I.2. Nedokončená výroba“, „C.I.3.1. Výrobky“ nebo „C.I.3.2. Zboží“. Lze využít § 4 odst. 1 vyhlášky a vykázat digitální měnu odděleně od ostatních položek zásob.

V příloze v účetní závěrce se uvedou informace o záměru nabytí a držení digitálních měn a způsob jejich ocenění, včetně případné tvorby opravné položky.

Vzhledem k evoluční povaze digitálních měn, je velmi pravděpodobné, že postupem času dojde k aktualizaci tohoto sdělení či bude do české účetní legislativy začleněna specifická úprava účtování a vykazování digitálních měn v závislosti na tom, jakého vývoje digitální měny doznají a jak na něj zareaguje regulace v rámci Evropské unie.